

Zwalczanie nadużyć w VAT – kierunki działań Komisji Europejskiej

Tomasz Michalik

Warszawa, 11 grudnia 2014r.

Punkt wyjścia działań Komisji

- Poważna luka w podatku VAT – w skali całej Unii luka w roku 2012 wyniosła ok. 177 miliardów euro (stanowi 16% oczekiwanych wpływów z tytułu VAT); spowodowana w ogromnym stopniu przez nadużycia podatkowe
- Rosnąca ilość nadużyć w obrocie międzynarodowym
- Konieczność zachowania równowagi między:
  - (i) zapewnieniem właściwych wpływów budżetowych a
  - (ii) zachowaniem standardowych wolności będących fundamentem Unii Europejskiej

Przyjęte kierunki działań Komisji

- Strategia (stworzona w 2006 r. nieco zmodyfikowana w 2011) obejmuje kilka obszarów:
  - (i) zmiany przepisów,
  - (ii) stworzenie narzędzi umożliwiających współpracę między administracjami podatkowymi,
  - (iii) uproszczenia administracyjne w obszarach, które nie są bezpośrednio związane z wpływami budżetowymi,
  - (iv) promowanie zmiany relacji między organami podatkowymi a podatnikami

- Wśród zakładanych działań m.in.:
  - (i) zwiększenie współpracy między administracjami podatkowymi,
  - (ii) zwiększenie współpracy z administracjami państw trzecich,
  - (iii) stworzenie platform wymiany informacji,
  - (iv) określenie najlepszych praktyk w zakresie walki z konkretnymi nadużyciami,
  - (v) wspólne wielostronne kontrole podatkowe

Współpraca administracyjna

Rozporządzenie Rady nr 904/2010 z 7.10.2010r. w sprawie współpracy administracyjnej oraz zwalczania oszustw w dziedzinie podatku od wartości dodanej

- M.in. utworzono sieć służącą sprawnej wymianie ukierunkowanych informacji między państwami członkowskimi - Eurofisc. W ramach Eurofisc państwa członkowskie:
  - ustanawiają wielostronny mechanizm wczesnego ostrzegania w zakresie zwalczania oszustw w dziedzinie VAT;
  - koordynują sprawną wielostronną wymianę ukierunkowanych informacji w tematycznych obszarach działalności Eurofisc;
  - koordynują prace urzędników łącznikowych Eurofisc z uczestniczącymi państwami członkowskimi dotyczące otrzymanych ostrzeżeń.

Dyrektywa Rady 2011/16/UE z 15.2.2011 r. w sprawie współpracy administracyjnej w dziedzinie opodatkowania

- W grudniu 2014 Ministrowie Finansów UE zdecydowali o automatycznej wymianie informacji między administracjami podatkowymi państw członkowskich w celu zwalczania nadużyć

Zmiany przepisów - działania Komisji

- Green paper – przyjęte do dalszych prac 4 modele rozwiązań zmieniających system rozliczeń/usprawniających przepływ informacji
- Zmiana zasad rozliczenia wewnątrzspółnotowych transakcji towarowych; najbardziej prawdopodobny model – jednokrotne opodatkowanie transakcji w państwie przeznaczenia lub państwie siedziby nabywcy
- Jednolita standardowa deklaracja VAT – cel: ułatwienie rozliczeń i kontroli
- Rozszerzenie konstrukcji One Stop Shop – cel: ułatwienie rozliczeń i kontroli, zapewnienie opodatkowania w miejscu konsumpcji
- Poszerzenie zakresu informacji, do których państwa członkowskie miałyby zautomatyzowany dostęp
- Rozszerzenie zakresu transakcji, w odniesieniu do których miałyby zastosowanie opcjonalne odwrotne obciążenie
- Poszerzenie zakresu transakcji objętych Mechanizmem Szybkiego Reagowania
- Stworzenie oficjalnego portalu zawierającego zestaw podstawowych wymogów administracyjnych we wszystkich państwach członkowskich

4 rozważane modele zmian systemu rozliczeń wynikające z Green Paper

1. Podział płatności (split payment)

- kwota netto z faktury wpłacana na rachunek dostawcy,
- kwota VAT odprowadzana do urzędu skarbowego

Plusy

- mechanizm pozwoliłby na wyeliminowanie ryzyka „znikającego podatnika”

Minusy

- negatywny efekt w zakresie cash flow po stronie dostawców (ryzyko obniżone w razie wprowadzenia przyspieszonego zwrotu podatku),
- koszty dostosowania się do tego mechanizmu – po stronie podatników i organów podatkowych
- nie eliminuje ryzyka w przypadku (większości) nadużyć w obrocie międzynarodowym i detalicznym

Model ten funkcjonuje w systemach podatkowych wielu państw spoza UE np. w Ekwadorze czy Turcji.

4 rozważane modele zmian systemu rozliczeń wynikające z Green Paper

2. Centralna bazy monitorowania podatku VAT

- Podatnicy przesyłają faktury (dane wynikające z wystawionych faktur) w czasie rzeczywistym do centralnej bazy monitorowania podatku VAT

Plusy

- bardziej efektywne i w niewielkim stopniu obciążające podatników jeżeli będą oni stosować fakturowanie elektroniczne
- możliwość bieżącej i stałej kontroli i szybki dostęp do danych dla organów podatkowych

Minusy

- wymaga w zasadzie powszechnego stosowania fakturowania elektronicznego
- koszt wdrożenia i utrzymania systemu
- brak możliwości zablokowania kwoty VAT w terminie płatności
- ryzyko niezabezpieczenia chronionych danych (np. osobowych) czy też danych mogących stanowić tajemnice przedsiębiorstw

3. Standardowa ewidencja danych (Standard Audit File – Tax, SAF-T; standard OECD)

- Ewidencja danych dotyczących transakcji (dokumentów, księgowości, płatności etc.) w ustalonym jednolitym formacie. Dane są do niej eksportowane z oprogramowania księgowego. Organy podatkowe mają bezpośredni dostęp lub dostęp na żądanie – względnie podatnicy są zobowiązani przesyłać SAF-T wraz z deklaracjami podatkowymi).

Plusy

- dostęp do danych dotyczących transakcji B2B i B2C
- możliwość bieżącego i szybkiego monitorowania transakcji i działań podatników
- możliwość kontroli elektronicznych

Minusy

- ryzyko utraty danych wrażliwych
- nie eliminuje „znikających podatników”

Rozwiązanie wprowadzone m.in. w Luksemburgu, Portugalii, Francji, Austrii

4 rozważane modele zmian systemu rozliczeń wynikające z Green Paper

4. Konstrukcja „certyfikowanego podatnika”

- Podatnik nabywa – na warunkach określonych przez państwo członkowskie – status certyfikowanego (zaufanego) podatnika po zweryfikowaniu przez stosowne organy stosowanych przezeń procedur ewidencji, fakturowania i kontroli wewnętrznej; organ ma stały dostęp do danych, rejestrów i rozliczeń podatnika

Plusy

- większa pewność w zakresie prawidłowości rozliczeń
- zwiększone zaufanie między podatnikami a organami administracji podatkowej
- możliwość zwiększenia kontroli podatkowych u pozostałych podatników

Minusy

- wymaga poważnych inwestycji ze strony administracji podatkowej (zatrudnienie, szkolenie, systemy informatyczne)
- zwiększenie zatrudnienia w organach podatkowych
- rozwiązanie dotyczyć będzie względnie niewielkiej grupy podatników

Plusy

- Ograniczenie ryzyka „znikającego podatnika”

Minusy

- Nie eliminuje oszustw podatkowych w zakresie B2C
- Ryzyko korzystania z cudzego numeru VAT
- Ryzyko migracji „znikających podmiotów” do państwa, które nie wprowadziło mechanizmu odwrotnego obciążenia
- Przejściowe ograniczenie wpływów po stronie administracji podatkowej
- Dodatkowe obowiązki po stronie podatników i administracji publicznej
  - Konieczność weryfikacji czy nabywca jest podatnikiem podatku VAT
  - Raportowanie transakcji w celu weryfikacji czy podatek VAT został rozliczony przez nabywcę
  - Wprowadzenie mechanizmów kontrolnych

- Od początku 2013 roku podatnicy muszą zgłosić używane przez nich rachunki bankowe administracji podatkowej; na stronach administracji podatkowej znajduje się rejestr podatników i zgłoszonych rachunków
- Jeżeli płatność za fakturę zostanie dokonana na innych rachunek (nieopublikowany na stronie administracji podatkowej) wówczas nabywca ponosi ryzyko odpowiedzialności za nierozliczony VAT
- Może się od tego uchylić jeżeli wpłaci kwotę VAT bezpośrednio na rachunek urzędu skarbowego
- Rejestr podatników VAT zawiera informację czy dany podatnik jest rzetelny czy nie
- Od października 2014 zmieniono kryteria uznania podatników za nierzetelnych (np. przed tą datą byli to ci, których zaległość podatkowa przekroczyła zaległość 10 milionów koron - teraz jest to pół miliona koron)